

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Socialnämnden

Datum:
2024-01-19

Diarienummer:
SCN-2023-00764

Handläggare:
Sandra Thorngren

Upphandling HVB barn och unga 2024

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

1. **att** uppdra till förvaltningen att inleda en ramupphandling av HVB för barn och unga 0-20år.

Ärendet

Nuvarande ramavtal tecknades 2021-03-01 och har slutdatum 2025-02-28. Upphandlingen avser nämndens behov av hem för vård och boende (HVB) som riktar sig till barn och unga samt för förälder med barn där behoven inte kan tillgodoses genom öppna insatser samt då insatsen inte kan utföras i egen regi.

Behoven riktas mot HVB med tre olika inriktningar: akutplaceringar, utredningsplaceringar och behandlingsplaceringar. Därutöver behövs en specialisering utifrån ålder och särskilda målgrupper. Insatserna på HVB ska hålla hög kvalitet med kunnig och utbildad personal. De metoder som används vid HVB ska vara anpassade till målgruppen utifrån bästa tillgängliga kunskap. Varje placering vid HVB ska ske utifrån individens behov vilket innebär att en individuell avropsordning ska tillämpas där priset i slutändan är avgörande för valet av HVB.

Förvaltningen föreslår att nämnden uppdrar till förvaltningen inleda en förnyad ramupphandling med målsättningen att fortsatt nå ett stort antal leverantörer med olika inriktningar.

Beredning

Ärendet har beretts av SCF Stab.

Föredragning

Socialnämndens nuvarande ramavtal avseende HVB för barn och unga löper ut 2025-02-28. Avtalet är fyraårigt och tecknades 2021. Idag omfattar avtalet 134 leverantörer med olika inriktningar inom verksamhetsområdet. Nämndens behov av placeringar för barn och unga på HVB omfattar olika behov från akuta lösningar till utredning av problematik och behandlingsplaceringar. Behandlingsplaceringar omfattar främst äldre barn och unga med en missbruksproblematik eller allvarlig social problematik.

Under 2021 gjorde nämnden 167 placeringar hos externa privata utförare. Kostnaden för placeringarna uppgick till 95,1 miljoner kronor. 2022 gjordes 138 placeringar och kostnaden uppgick till 78,6 miljoner kronor. 2023 gjordes 145 placeringar till en kostnad av 79,8 miljoner kronor. I egen regi har nämnden tillgång till ett varierat utbud av HVB för utredning och behandling. Ungefär 45 procent av nämndens placeringar på HVB sker i egen regi.

Inför pågående ramavtalsperiod var en viktig målsättning att teckna avtal med ett större antal leverantörer då behovet av kompletterande direktupphandlingar hade varit omfattande. Nuvarande ramavtal tecknades med 143 leverantörer 2021. Idag återstår 134 leverantörer sedan några bolag har lagt ner verksamheten eller ändrat inriktning. Trots ett utökat antal leverantörer i pågående ramavtal finns fortsatt behov av direktupphandlingar. Det föreligger svårigheter att hitta lämpliga HVB platser då efterfrågan på HVB platser för barn och unga från landets kommuner är omfattande. Bristen på platser gäller särskilt vissa målgrupper och viss problematik. Här ser förvaltningen under senaste tid ett ökat behov av platser för unga med socialt nedbrytande beteende i form av kriminalitet, ofta med kopplingar till kriminella nätverk där det kan föreligga en hotbild mot den enskilde. Komplexa behov i form av psykisk problematik och samtidig kriminalitet samt pågående tyngre missbruk är målgrupper där det är svårt att hitta platser. Enskilda med önskemål om stöd i form av avhopp från kriminella sammanhang är en målgrupp som ökat.

Vård av barn på HVB är en reglerad verksamhet med tillståndskrav från Inspektionen för vård – och omsorg (IVO). Föreståndaren vid ett HVB ska vara godkänd av IVO. Ytterligare krav ställs på personalens kompetens och vårdens innehåll genom Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, HSL-FS 2016:55.

Barn och unga som vårdas på HVB tillhör samhällets mest utsatta barn. Bakgrunden till placering på HVB är mångfacetterad med både psykiatrisk problematik och social problematik som orsak. Vården ska vara trygg och säker och ge barnet/den unge möjlighet till inflytande och delaktighet. Barnets möjlighet till fortsatt skolgång är en prioriterad fråga. Genomförd skolgång ökar möjligheterna till en positiv utveckling. Tonåringar och unga vuxna dominerar placeringarna på HVB både för socialnämnden och nationellt. Bland de yngre barnen kan det vara beteendeproblematik och psykisk sjukdom eller liknande som är bakgrunden till ett behov av placering på HVB. Äldre tonåringar och unga vuxna har ofta en missbruksproblematik och annat normbrytande beteende. Placeringarna sker både enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om vård av unga (LVU) samt i enstaka fall enligt lagen om vård av missbrukare (LVM). Under avtalsperioden har cirka 40% procent av nämndens placeringar på HVB skett genom beslut enligt LVU.

Förvaltningen är över lag nöjd med de utförare som nämnden har tecknat avtal med. Insatserna håller som regel god kvalitet och uppfyller kraven i avtalet. Uppföljningen av privata utförare består av olika delar och nivåer; löpande uppföljning, händelsestyrd uppföljning samt särskild uppföljning. Fokus för den särskilda, planerade uppföljningen 2022 var ramavtalet med skyddat boende och ramavtalet med HVB för

barn och unga. Gällande HVB barn och unga gjordes ett urval av de leverantörer där nämnden haft flest antal placeringar sedan avtalets start. Åtta av dessa HVB intervjuades utifrån ett frågeformulär och socialsekreterare med placeringar i samma HVB intervjuades utifrån liknande frågor. Utöver det inhämtades uppgifter från IVO avseende tillsyn- och granskningar av verksamheterna och ekonomiska kontroller genomfördes. I uppföljningen framkommer att kritik framförts mot utförare avseende enskilda insatser och brister i kvalitet. Även i IVO:s årliga tillsyn framkommer kritik mot några av leverantörerna, med föreläggande om åtgärder och återredovisning. Granskning av leverantörernas ekonomiska resultat visar över lag en god ekonomisk situation. Sammantaget visar 2022 års kontroll på över lag fungerande verksamheter där det finns en bra dialog mellan ansvariga socialsekreterare och de olika verksamheterna. Sedan den särskilda uppföljningen har förvaltningen sett ett ökat behov av platser för unga med komplex kriminell problematik samt en efterfrågan på stöd i form av avhopp från kriminella sammanhang. Detta är aspekter som behöver beaktas särskilt i kommande upphandling. Även 2023 har uppföljningen av privata utförare inneburit lärdomar som behöver beaktas inom ramen för kommande upphandling. Det handlar bland annat om att säkerställa att leverantörerna informerar sina medarbetare om den grundlagsstadgade meddelarfriheten.

Förvaltningen föreslår att nämnden uppdrar till förvaltningen att inleda en förnyad ramupphandling med målsättningen att fortsatt nå ett stort antal leverantörer med olika inriktningar.

Ekonomiska konsekvenser

Strategisk styrning och ledning är en förutsättning att få god kvalitet och effektivt resursutnyttjande. Att upphandla verksamhet är en del i den strategiska styrningen. Genom att ge tidsutrymme till både för- och efterarbete kring upphandlingen möjliggörs att ett mer strategiskt arbete kan ske som kan ge vinster som man annars inte hade uppnått. Om upphandlingen kan möta framtidens behov istället för gårdagens utmaningar och säkerställa att en lokalpolitisk viljeinriktning fångas upp, ges bättre förutsättningar att nå de strategiska målen i kommunen. En viktig del i kommande upphandlingsstrategi är att se över målgrupper och behov samt förändringar och trender i behandlingsformer och leverantörsutbud för målgrupperna.

Barnkonsekvensanalys

Området syftar till att förhindra en ogynnsam utveckling och förbättra situationen för barn och unga genom tillgång till behovsanpassade insatser. Kunskap om hur målgruppen ser ut är viktig vid planering av upphandling. Det handlar om såväl total storlek på upphandlingen som vikten av att se till varje målgrupps eventuella specifika behov. Det finns skäl att ta hänsyn till sådant som kön och ålder samt andra faktorer.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 19 januari 2024

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör